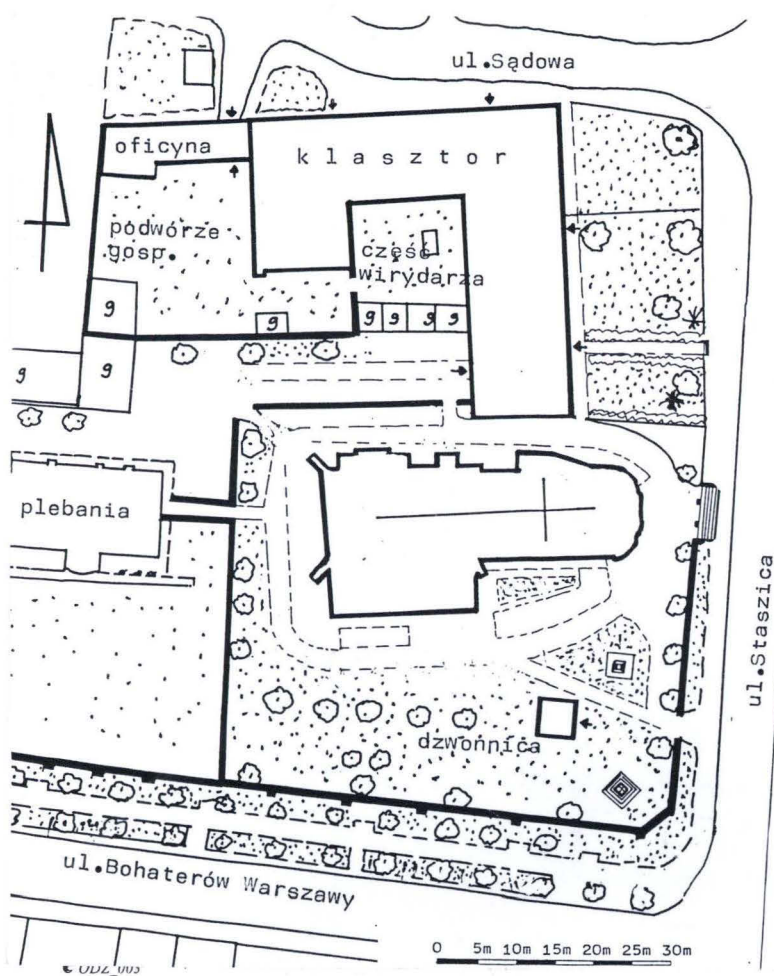

1. Obiekt <u>18</u>	ZESPÓŁ POKLASZTORNY NORBERTANEK	2. Czas powstania	3. Miejscowość BUSKO - ZDRÓJ
---------------------	---------------------------------	-------------------	---------------------------------

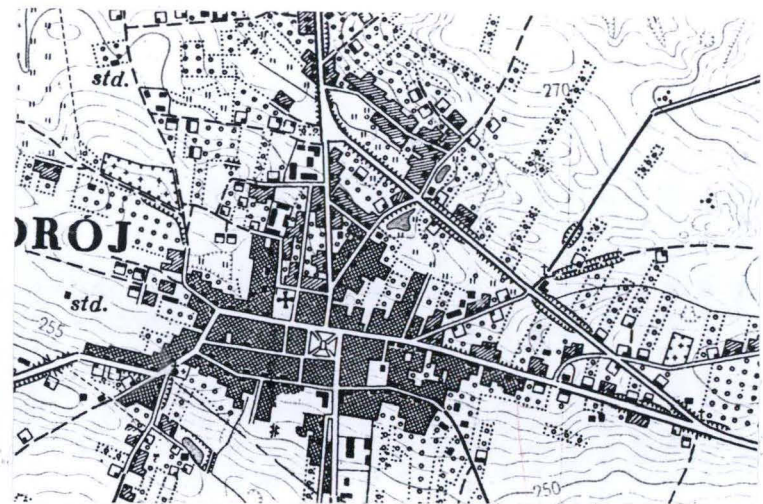
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja	4. Adres ul.Bohaterów Warszawy 8 ul.Śądowa 5 i 7 28-100 Busko - Zdrój nr hipoteczny
---	---

Plan sytuacyjny zespołu poklasztor-
nego /dawniej - norbertanek/.

Widok zespołu od strony pd.-wsch.
z ul.Staszica.

Orientacja skala 1 : 25 000

5. Przynależność administracyjna
województwo <u>świętokrzyskie</u>
powiat <u>Busko-Zdrój</u>
gmina <u>Busko-Zdrój</u>

6. Poprzednie nazwy miejscowości
<u>Busko</u>

7. Przynależność administracyjna przed <u>31.12.1998 r.</u>
województwo <u>kieleckie</u>
gmina <u>Busko-Zdrój</u>

8. Właściciel i jego adres
<u>Parafia rzym.-kat.</u> <u>p.w. Niepokalanego Poczęcia</u> <u>N.M.P., ul.Bohaterów Warszawy 8</u> <u>28-100 Busko-Zdrój, Skarb Państwa</u>

9. Użytkownik i jego adres
<u>Parafia rzym.-kat. - jak wyżej.</u> <u>Kuratorski Ośrodek Pracy z Młodzieżą, ul.Śądowa 7</u> <u>28-100 Busko Zdrój</u>

10. Rejestr zabytków
Nr <u>141</u> data <u>22.06.1967</u>

W końcu XII w. rycerz Dzierżko ufundował klasztor norbertański, do którego inkorporowano wystawiony wcześniej w Busku - kościół parafialny. Przed 1470 r. została wystawiona nowa murowana świątynia, przy której był klasztor - żeński i męski. Kościół palił się w 1563 r. /odbudowę zakończono w 1621 r./. W 1598 r. w zespole był drewniany budynek zakonników, osobny - zakonnic, drewniany dom czeladzi, w zach. rogu cmentarza - szkołka z kamienia i szpital.

W 1676 r. kościół znów się palił /odbudowano go w 1679 r./. W l. 1720-1730 wzniesiono murowany klasztor - może według projektu Kacpra Bażanki.

Przed 1804 r. kościół powiększono o piętrową zakrystię wsch. W tym okresie zabudowania klasztorne były wzniesione "w kwadrat" od zach. przylegał do nich prostokątny zabudowany dziedziniec gospodarczy /stajnie i wozownie/ i wielki ogród. Przy kościele stała drewniana dzwonnica.

W 1819 r. klasztor został skasowany a w rok później - zespół palił się. Prace przy odbudowie i uporządkowaniu zespołu prowadził dzierżawca Buska - Feliks Rzewuski, który zamieszkał w pn. i zach. skrzydle klasztornym. Przy swojej rezydencji założył "ogród angielski". Skrzydło wsch. przeznaczono na mieszkania dla proboszcza i wikarego.

W latach 30-tych XIX w. przebudowano kościół zmieniając prezbiterium na nawę. c.d. wkładka 1.

Zespół poklasztorny norbertanek położony w pn.-zach. części Buska Zdroju, nieopodal rynku, na wyniesieniu, w kwartale ograniczonym z trzech stron ulicami: Bohaterów Warszawy, Staszica i Sądową, od zach. sąsiadującym z terenem plebanii i zabudową blokową.

Dawny kościół klasztorny, obecnie parafialny, zwrócony prezbiterium na zach. zajmuje część pn. ogrodzonego placu, zbliżonego w planie do prostokąta. Wokół kościoła - opaska z kamienia brukowego; przed głównym wejściem - płyty kamienne, alejki procesyjne - z płyt betonowych. Po stronie pd. - wsch. kościoła - kamienna figura N.M. Panny na jońskiej kolumnie - z 1738 r., otoczona czterema niskimi przesłami ażurowego, metalowego ogrodzenia. Obok niej - murowana dzwonnica z dachem pobitym blachą. W samym ściętym narożniku pd. - wsch. placu - kamienna rzeźba Chrystusa na postumencie z 1934 r. Ogródzenie od strony ulic: Bohaterów Warszawy i Staszica ujednolicone, z wapienia pinczowskiego, na podmurowaniu /od strony pd. - wyższym, oszkarpowanym, i pełniącym funkcję muru oporowego/, z czworobocznymi słupami, między którymi - przesła. Słupy oblicowane prostokątnymi płytkami kamiennymi, ogrymsowane, zwieńczone wazonami i urnami. Przesła z pionowych słupków kamiennych, z nakrywami wygiętymi ku dołowi w łuki odcinkowe.

Główne wejście od wsch., na wprost fasady kościoła, poprzedzone jednobiegowymi schodkami kamiennymi ujętymi po bokach w niskie balustrady, Trójosiowe, z dwuskrzydłową bramą i dwoma węższymi jednoskrzydłowymi furtami po bokach, między słupami analogicznymi jak w ogrodzeniu, nieco wyższymi. Skrzydła metalowe, ażurowe. Boczne wejście też z dwuskrzydłową metalową bramą między słupkami, przy krańcu tego samego wsch. odcinka ogrodzenia. Od strony zach. - mur kamienny pełny, obustronnie otynkowany, opięty lizenami, zwieńczony nakrywą z płyt betonowych. Na wprost elewacji zach. kościoła - wejście na teren przy plebanii z jednoskrzydłową metalową furtką między odcinkami muru. W narożniku pn.-zach. - dwuskrzydłowa metalowa brama wjazdowa. Od strony pn. granicę placu przykościelnego wytycza ściana szczytowa dawnego wsch. skrzydła klasztornego, leżącego między odcinkami ogrodzenia /od zach. - w formie pełnego kamiennego muru pod nakrywą z płyt betonowych; od wsch. - z metalowych przęsł na niskiej podmurówce/. Po stronie pd., zach. i wsch. kościoła - liczne drzewa, głównie lipy.

Dawny klasztor tworzą trzy murowane piętrowe skrzydła, z których wschodnie i zachodnie przylegają prawie prostopadle od pd. do łączącego je - północnego. Skrzydło pn. usytuowane w pierzei ul. Sądowej, sąsiaduje z chodnikiem dla pieszych. Ogrodzenie z metalowych przęsł na niskiej pomurówce i szeroki trawnik oddzielają skrzydło wsch. od ul. Staszica. Trzecie najkrótsze skrzydło zach. oddziela dawny wirydarz od podwórza gospodarczego. c.d. wkładka nr 1.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa ok. 4.900 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne zespół klasztorny	17. Użytkowanie obecne na cele sakralne i pomocnicze parafii, własność Skarbu Państwa - w większości nieużytkowana.
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja <u>Prace nie były dokumentowane.</u> 1946 r. : przeprowadzono renowację figury N.M.Panny na kolumnie, 1999 r. : odnowiono figurę Chrystusa Króla 2000 r. : remont schodów głównych na plac przykościelny od strony wsch., alejki procesyjnej przed fasadą kościoła a także murku od strony ul.Staszica /przed dawnym skrzydłem klasztornym/ według projektu mgr inż. arch.Janusza Cedro.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania poszczególnych obiektów por. karty ewidencyjne kościoła par., klasztoru, dzwonnicy i oficyny. Plac przykościelny: ogrodzenie w stanie dobrym /schody główne od wsch./ aktualnie w remoncie/, ścieżki komunikacyjne - w stanie dobrym /przed fasadą -aktualnie w trakcie wymiany nawierzchni/, zieleń pielęgnowana, figura N.M.Panny na kolumnie i Chrystusa w stanie dobrym. Otoczenie dawnego klasztoru: mur kamienny z XVIII w. ? od zewnątrz /od strony zach./ zniszczony, ciosy obluźwane, liczne wyrwy, ubytki, zniszczone nakrycie korony murów, pozostałe odcinki ogrodzenia z XIX w. ? w stanie dostatecznym, część dawnego wirydarza i podwórza gospodarcze porośnięte trawą.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - znalezienie użytkownika dla dawnego skrzydła klasztornego pd. i zach. - zintegrowanie całego zespołu klasztornego przez likwidację wtórnych XIX-wiecznych podziałów i rozbiórkę obiektów o charakterze gospodarczym.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Diecezjalne w Kielcach, Akta zakonne sióstr norbertanek ... 1786-1831, sygn. OK-16/1; tamże: Akta konsystorskie parafii Busko-Zdrój, 1802 -1846, sygn. PB-18/1 ab; tamże: Akta konsystorskie parafii w Busku-Zdroju, 1821-1843, sygn. PB-18/2; tamże: Akta konsystorskie parafii Busko-Zdrój, 1847-1938, sygn. PB-18/3, Archiwum Państwowe w Kielcach, Akta Dyrekcji Ubezpieczeń, sygn. 1419, s. 58 i n. i sygn. 1231, s. 3 i n.; tamże: Rząd Gubernialny Radomski sygn. 5545,

22. Bibliografia

R. Grodecki, Dzieje klasztoru premonstratkańskiego w Busku w wiekach średnich, Rozprawy Akademii Umiejętności, T. 57, 1914, s. 1-93,
J. Wiśniewski, Historyczny opis kościołów, miast, zabytków i pamiątek w stopnickiem, Mariówka 1929, s. 29 i n.
 Katalog zabytków sztuki w Polsce, T. III. Województwo kieleckie, z. 1. Powiat buski, Warszawa 1957, s. 9 i n.
E. Wiśniowski, Prepozytura wiślicka do schyłku XVIII wieku, Lublin 1976, s. 35 i n.

23. Źródło ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Anna Adamczyk X 2000 *Anna Adamczyk*
imię, nazwisko, data, podpis
 plany, rysunki mgr Anna Adamczyk X 2000 *Anna Adamczyk*
imię, nazwisko, data, podpis
 zdjęcia fotogr. mgr Anna Adamczyk X 2000 *Anna Adamczyk*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Kielce

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwisko wypełniających)

27. Załączniki

wkładka 1 - 2.

1. Miejscowość BUSKO-ZDRÓJ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół poklasztorny...	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. p.12 i 13, zdjęcia.
-------------------------------	--	--

c.d.p.12 /historia/:

W 1837 r. cmentarz przykościelny nie był ogrodzony /"... stare bowiem mury w gruzy się zawaliły..."/. Stała na nim "figura N.M.Panny upadkiem grożąca". W tym samym roku zbudowano murowaną dzwonnice według projektu Wilhelma Giersza. W 1848 r. wzniesiono ogrodzenie wokół dawnego cmentarza.

W okresie I wojny światowej część budynków zajęła wojsko a w latach międzywojennych - Starostwo.

W 1934 r. postawiono figurę Chrystusa Króla na cmentarzu przykościelnym. W 1946 r. przeprowadzono konserwację uszkodzonej w czasie działań wojennych figury N.M.Panny na kolumnie.

Obecna forma ogrodzenia cmentarza od pd. i wsch. powstała pod koniec lat 40-tych XX w. /między murowane słupy wstawiono kamienne przęsła - w miejsce metalowych/. Dopiero po II wojnie światowej wystawiono nową murowaną plebanie po stronie pd.-zach. zespołu, przy ul.Bohaterów Warszawy. Skrzydło wsch. poklasztorne użytkowano od tej pory na cele katechezy i bibliotekę parafialną. W latach 60-tych w dawnym skrzydle pn. i zach. znalazł siedzibę Sąd Powiatowy / potem Sąd Rejonowy/.

Od 1999 r. dwa skrzydła - pn. i zach. nie są użytkowane.

Styl : kościół barokowy z pozostałościami gotyckimi; klasztor z elewacjami o zatartych cechach stylowych i barokowymi wnętrzami; oficyna bezstylowa; dzwonnica - neogotycka; ogrodzenie cmentarza przykościelnego - eklektyczne; ogrodzenie przyklasztorne - bezstylowe.

c.d. p.13.

Między skrzydłami klasztornymi, krótkim odcinkiem ogrodzenia od zach. i tylną ścianą kilku murowanych komórek ustawionych w rzędzie po stronie pd. - wewnętrzny, prawie prostokątny dziedziniec /wtórnie wydzielona część dawnego w i r y d a r z a /. Na nim murowana niska nadbudówka pod daszkiem pulpity - nad zejściem do piwnic w skrzydle pn. Zachodni odcinek ogrodzenia o wysokości ok. 3,30 m, zbudowany z kamienia, obustronnie tynkowany, z koroną muru zabezpieczoną blachą, przepruty arkadowym otworem wejściowym o łuku odcinkowym. Teren wirydarza nieutwardzony, porośnięty trawą. Na przedłużeniu skrzydła pn. klasztoru, w pierzei ul. Sądowej - murowana, parterowa, dawna klasztorna

o f i c y n a gospodarcza, z bramą przejazdową na skrajnej wsch. osi. Za nią ogrodzone podwórze - dawny d z i e d z i n i e c g o s p o d a r c z y w kształcie litery L, na który wychodzi elewacja zach. i pd. skrzydła zach. Granicę podwórza od strony pd. i zach. wytycza mur o wysokości 3,30 m, zbudowany z kamienia, od wewnątrz otynkowany i rozczłonkowany prostokątnymi wnękami, z koroną zabezpieczoną kamiennymi płytami i dachówką. Od strony zewnętrznej zach. odcinka muru widoczne ślady licznych przemurowań. Na podwórzu - garaż blaszak.

Przed częścią pd. skrzydła wsch. klasztornego /użytkowanego przez parafię/ - wąskie podwórze. Na nim od pn.-wsch. - rząd parterowych murowanych z pustaka komórek gospodarczych, pod jednym dachem pulpity. Na wprost wejścia od zach. - wąski chodnik z płyt betonowych. Od strony pn. część granicy

Wkładkę założył: mgr. Anna Adamczyk X. 2000
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WO.SOZ.Kielce

V E R T E !

c.d. p.13/opis/:

tego podwórza wytycza kamienny mur przykłasztorny /o wysokości 3,30 m/ a od pd. - ogrodzenie placu przykościelnego. Od zach. znajduje się przejście na teren przy plebanii.

Narożnik pn.-wsch. skrzydła zach.
- widok od strony pd.-wsch.

Widok na wejście główne
na cmentarz przykościelny - widok z ul.Staszi-
ca.

Widok na zespół z ul.Staszica (od pd.-
wsch.).
Skrzydła pn.klasztoru - od strony pn.-zach.

1. Miejscowość **BUSKO-ZDRÓJ**2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Zespół poklasztorny...3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Zdjęcia.

Widok na fasadę kościoła par.
i na figurę N.M.Panny na kolumnie.
- od strony pd.-wsch.

Widok na elewację zach.
kościoła par. i ogrodzenie
od strony pn.-zach.

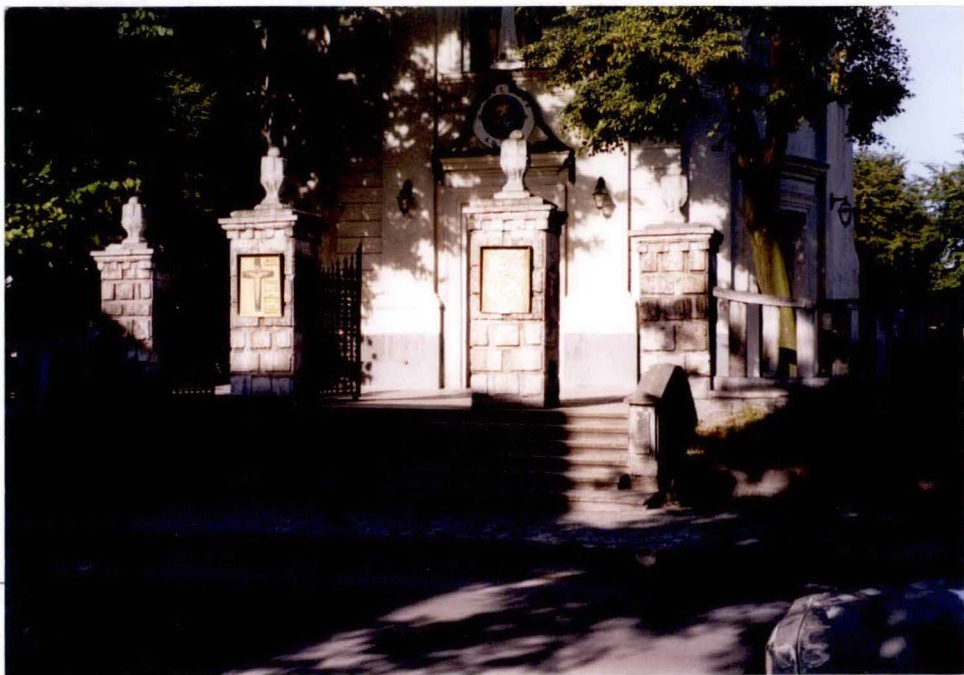

Widok na wsch. skrzydło dawnego
klasztoru(od ul.Staszica)

Wkładkę założył: mgr Anna Adamczyk X 2000
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WO.SOZ.Kielce

V E R T E !

Wejście główne na plac przykościelny -
widok od strony ul. Staszica.

Ogrodzenie przed dawnym skrzydłem klasztornym zach.,

Ogrodzenie przed dawnym skrzydłem zach.
- widok od strony zach.

Dzwonnica na placu przykościelnym.

